

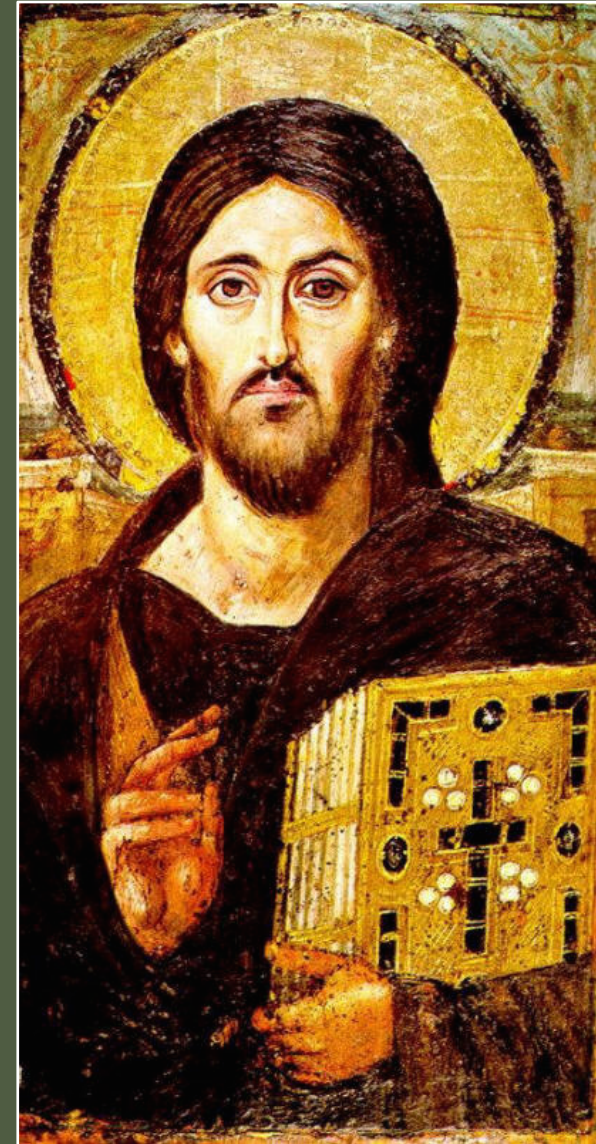
[KRISTUS] GÖR ISYNNERHET DE TVÅ LEMMARN, ÖRONEN OCH TUNGAN, till föremål för sin barmhärtighet. Ty Kristi rike är grundat på ordet, vilket man eljest varken kan fatta eller begripa utom genom dessa två lemmar, örat och tungan; och i samma rike regerar han också endast genom ordet och tron i människornas hjärtan. Öronen fattar ordet, och hjärtat tror det; men tungan talar det och bekänner det, såsom hjärtat tror. Därför, om man tar bort tungan och öronen, så blir det ingen märkbar skillnad mellan Kristi rike och världens.

Ty vad det enbart utvärtets levernet beträffar, så betar sig en kristen på samma sätt som en otrogen. Han brukar, odlar, och plöjer sin åker alldeles som andra och företar inte något särskilt verk eller någon synnerlig gärning, varken i ätande eller drickande, arbete och vila eller i något annat. Endast dessa två lemmar gör en åtskillnad mellan kristna och okristna, så att de förra talar och hör annorlunda än de senare och har en tunga som prisar Guds nåd, predikar om Herren Kristus, att han allena är saliggöraren osv. Detta gör inte världen; hon talar i stället om girighet och andra laster samt predikar och prisar sin makt.

Så är även på båda sidor olika öron. De kristnas öron har just samma ord som tungan talar och hjärtat tror; men världen hör hellre när man talar om hennes vishet, förnuft, ära och prakt. På så sätt är de kristnas öron och tungor däri skilda från världens och de okristnas öron och tungor, att de inte frågar efter silver eller guld utan endast efter det som man säger om Kristus, och hur man skall tala och predika om Kristus. [...]

Den skada vi här menar tycks väl vara föga värd att tala om, och det ser långt värre ut när man hugger av en människa huvudet, än när en falsk predikant eller författare uppträder; men en falsk predikan, ja, ett falskt ord som kommer flygande i Guds namn, det sopar bort en stor hop själar, så att väl en hel stad och ett helt land kan falla därefter.

Detta är nu en plåga som Kristus suckade över. Det är som om han ville säga: Se till, akta er för falska tungor som gör våld på skriften. *Ett brottstycke ur Luthers predikan över Mark. 7:31-37, inför Tolfte söndagen efter Trefaldighet (Kyrkopostillan, Sommaravdelningen), s. 244-245, 245-246.*

Lutherläsaren 75

INNEHÅLL

LEDAREN. Nåd i Amerika.

Av Kristian Norrback..... 3

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER PÅSK.

Jesu uppståndelse är en verklighet. Luk. 24:36-49.

Av Olli Koskenniemi..... 11

LUTHER OM LUK. 24:36-49.

Texten utvald och översatt av Kristian Norrback..... 17

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av kyrkliga företeelser i vår samtid. Kommentarer av Boris Sandberg och Otto Granlund..... 28

BETRAKTELSE PÅ PINGSTDAGEN.

Luthers förkunnelse över Apg. 2:1-11.

Texten utvald av Markus Saarinen..... 36

BETRAKTELSE PÅ JOHANNES DÖPARENS DAG.

Texten utvald av Markus Saarinen..... 40

REDAKTIONSROUTAN..... 43

ETT ORD AV LUTHER ÖVER MARK. 7:31-37 (12. s. e. Tref.)

Texten utvald av Markus Saarinen..... Bakpärmen

LUTHERLÄSAREN

NR 75 – APRIL 2015

Nåd i Amerika

Av Kristian Norrback

Här granskas den presbyterianska pastorn **Tullian Tchividjians** bok från 2013, *One Way Love: Inexhaustible Grace for an Exhausted World* (ungefär: "Enkelriktad kärlek. Outtömlig nåd för en utmattad värld"). Boken har nyligen översatts till finska (*Yksisuuntaista rakkautta. Armoa uupuneille*, förlaget Uusi tie 2015), vilket uppmärksammades i ledaren i femte väckelsens Uusi Tie 26.2.2015 av pastor **Leif Nummela** och i en artikel i samma nummer. Lutherläsaren har inte tidigare rört sig i den artrika amerikanska kyrkliga djungeln, med undantag för de lutherska Missourisynoden och Wisconsinssynoden.

Tchividjian är ledande pastor inom Presbyterian Church of America i Florida. Presbyterianska kyrkor, som det finns ett antal olika av i USA, går tillbaka på reformerta kyrkor i Skottland och England. Läran om omvändelsen och förutbestämmelsen torde vara en punkt där skillnaden till luthersk bekännelse märks, liksom dop och nattvard.

Recensionen av boken lyfte fram att Tchividjian har läst Luther. På Youtube finns mycket material om man vill höra och se pastorn, och det mera färgstarka är pastorns tatueringar: på högra underarmen är tatuerat VDMA som står för **"Guds Ord förblir i evighet"** (Jes. 40: 8, *Verbum Dei Manet in Aeternum*). Detta följs av *Justus* ("rättfärdig") på högra överarmens insida, följt av *Peccator* ("syndare") på vänstra överarmen, enligt Luthers *Simul justus et peccator* = "Samtidigt rättfärdig och syndare" (se Luthers predikan här, s. 14-23). Slutligen på nytestamentlig grekiska *Tetelestai* = **"Det är fullbordat"** (Joh. 19: 30) på vänstra underarmen, *"Jag behöver se det varje morgon."* ("plus lite till på axlarna," men det får man inte se på nätet) *"Om något skulle hända med min röst, skulle jag ändå kunna förkunna genom att breda ut armarna,"* säger pastorn i en intervju på Trinity Broadcasting Network. Det här är ju ett imponerande vittnesbörd av en lutherläsare – vi överlämnar åt varje läsaes eget omdöme att följa pastorn i det yttre – men nu gäller det att ta reda på närmare vad som lärs i boken om Guds nåd.

I bokens tio kapitel varvas illustrerande historier – inte minst från författarens egen familj, börjande med hans tonårsuppror, till hans äktenskap – och utläggning av en rad kända bibeltexter: den förlorade sonen (Luk 15: 11ff), den rike ynglingen (Mark 10: 17-22), Petrus "examen" (Joh 21: 15-17), Sackeus (Luk 19:1-10), synderskan i fariséens hus (Luk 7: 36-

50), Jesus och äktenskapsbryterskan (Joh 8: 1ff), fariséen och publikanen i templet (Luk 18: 10-14). Genom kapitlen hamras vissa grundsatser in, igen och igen, sammanfattade i bokens titel: "enkelriktad kärlek" – kärlek som är en ren gåva, beroende endast på givaren, utan några villkor, i livet, men framför allt av Gud; "Guds outtömliga nåd" – motsatsen till allt prestationstänkande och belöning; "en utmattad värld" – på alla livsområden slits och förvrids människor av tvånget att prestera och förtjäna.

Luther nämns på ett halvdussin ställen, men mest i förbigående och på ett allmänt plan. Vi får veta att kyrkorna har ett akut behov av en ny reformation, och det nämns att Luther talade om "människan inkrökt i sig själv". Ett ställe som ger litet mer är ett långt avsnitt om lagen, där Luther citeras: *"Lagen är en röst som människan aldrig i sitt liv kan tysta ned."* Bokens nästsista avsnitt, ett av de bästa, utgår från Luthers "samtidigt rättfärdig och syndare." Den kristna människan är inför Gud, i Kristus, helt och hållet helig, i sig själv är hon helt och hållet syndig.

Det som sägs om helgelsen hör till det värdefullaste. Det slås flera gånger fast att "frälsningen" inte bara är skedet då en människa "kommer in (i kyrkan)", för att sedan gå över till andlig förbättring och framsteg när vi en gång är "inne" – utan att samma evangelium om Guds enkelriktade nåd är det som bär den kristnes liv hela tiden, hela livet. Det samma utläggs bra i sista kapitlet om "syndiga helgon och heliga syndare".

Den största svårigheten med Tchividjians framställning finns med undertiteln "Uttömlig nåd för en utmattad värld." Boken börjar med att måla upp den jagade och utmattade människan: hon ska vara i god kondition, göra kar-

riär, förtjäna bra, ha en harmonisk familj, uppfostra exemplariska barn (mycket amerikanskt, men det mesta känns nog av på den här sidan av Atlanten också). Begreppsligt analyserar han detta som att sätta likhetstecken mellan personens prestationer och henne själv, hennes värde och identitet. Han har också uppfunnit en egen term för fenomenet, "performancism," som kanske kunde bli "prestationism" på svenska. Det är alltid fråga om det betingade och villkorliga, om du uppfyller detta, så följer det och det som belöning. Det är två-vägs-kärlek, vi älskar dem som älskar oss. Det är inte svårt att tillämpa detta vardagliga fenomen i kyrkan, "Här gäller att tränga, ja, tränga sig fram." Människor blir slitna och utbrända, och alla relationer förvrids och blir lidande.

Svaret på allt detta lidande är nu evangelium om Guds obetingade nåd, hans "enkelriktade kärlek," som bara beror på Gud själv och till ingen del på människan. Människan befrias från tvånget att prestera, och hon behöver inte längre söka sitt värde i sina prestationer. Men här är det något som inte stämmer! Det heter ju att Gud gett Kristus "**som ett försoningsoffer för våra synder**" (Rom 3: 25, 1 Joh 4: 10). Guds frälsningsgärning sonar alltså synden och skulden – men den svarar inte mot alla möjliga sätt som vi människor far vilse på. Det som Tchividjian beskriver är mera det som Jakob diagnostiserar så: "**Var och en som frestas dras och lockas av sitt eget begär. När sedan begäret har blivit havande föder det synd, och när synden är fullmogen föder den död**" (Jak 1: 14f).

Djupast sett går begäret som för oss vilse på många sätt tillbaka på arvsynen, men evangelium botar inte arvsyndens många symptom, utan evangelium förkunnar synder-

nas förlåtelse. När vi lider av arbetslivets press eller socialt misslyckande, så är det mera relevant med bättre arbetsledning eller att själv reflektera över varför vi tror att vi behöver andras applåder. Annorlunda uttryckt: "Enkelriktad kärlek" verkar låta psykologi och teologi gå in i varandra hur som helst (fadern Tchividjian var kristen psykolog).

Ännu med andra ord: för att kunna uppfatta evangelium behöver en människa komma till det som David kom till i botpsalmen 51: 6: "**Mot dig (Gud), just mot dig, har jag syndat och gjort det som är ont i dina ögon.**" David föredes troligen vilse av sin absoluta makt som kung – men evangelium tar inte bort de riskerna/frestelserna i hans position, däremot visar evangelium på förlåtelse för de brott David begått mot Guds lag och vilja (begär, mord och äktenskapsbrott). Riskerna med absolut makt kan kanske motverkas av demokrati – men också under demokrati finns arvsynden kvar.

En lutheran saknar här nådemedlen, dopet och nattvarden. Visserligen måste inte varje teologisk bok behandla dopet och nattvarden, men om ämnet är Guds nåd så infinner sig i lutherskt tänkande frågan om hur vi kan få visshet om nåden. I luthersk teologi är dop och nattvard fasta punkter som vi får gripa om. Det verkar inte finnas några nådemedel i bokens framställning. Omvändelsen beskrivs som den helige Andes suveräna ingripande i en människas liv, vilket är sant, men några medel som Anden använder syns inte. Det torde vara reformert och presbyteriansk normallära (dopet kallas t.ex. för förbundstecken).

Summa: man läser i boken en mängd formuleringar som känns helt centrala och ibland mycket träffande (Guds enkelriktade kärlek; Gud gör allt, människan inget; allt är full-

bordat med Jesus osv.), samtidigt som helheten känns främmande (evangelium som svaret på frågor som evangeliet inte ställer).

Men tatueringarna är fina.

Pröva, behåll det goda!

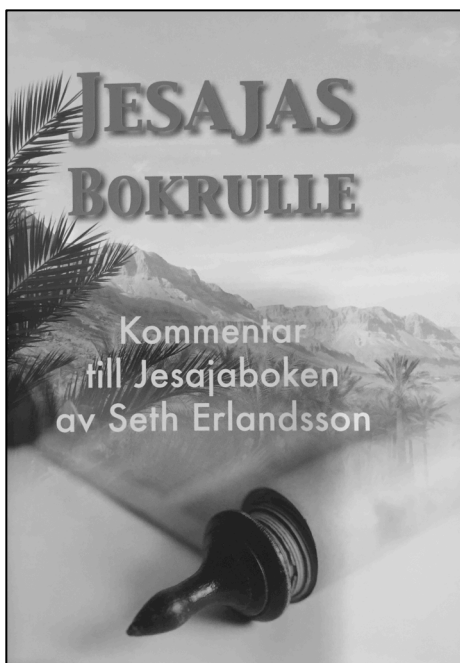
**LUTHERLÄSARNA R.F. inbjuder till
årsmöte i Kristinestad den 14 juni
2015, Tredje söndagen efter pingst
med temat *Kallelsen till Guds rike*.**

**HÖGMÄSSA i Kristinestads kyrka kl. 12.
Predikant och liturg, kaplan *Markus
Saarinen*.**

Efter högmässan kaffe med dopp i *Kristinestads församlingshem* kl. 13.15-13.45. Mat måste intas på egen hand antingen före högmässan eller efter årsmötet.

**BIBELUTLÄGGNING i församlinghemmet kl. 13.45, tf khde
Lars Lövdahl. Bokbord. Kaffe 3€/person.**

**LUTHERLÄSARNA R.F. ÅRSMÖTE i församlingshemmet kl.
14.30.**

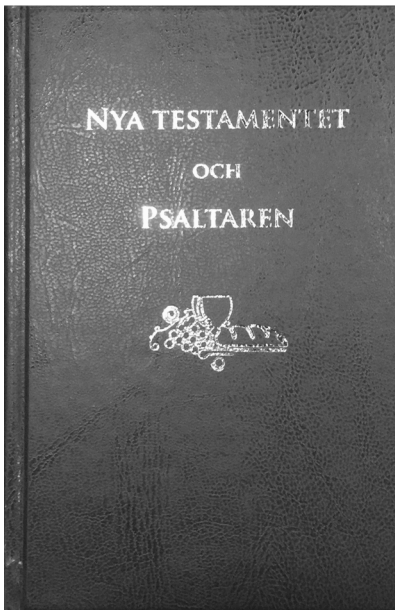
Den svenske lutherske bibelforskaren, författaren och teologie doktorn **Seth Erlandsson** har utkommit med en ny bok. Den är en sammanställning av hans kommentarer till Jesajaboken, vilka har ingått i småskriften *Biblicum*.

Citat från bokens bakpärm: *Det är tragiskt att Jesajaboken - ett mästerverk i kompositionell enhet med avslöjande undervisning om syndens konsekvenser och om*

Messias enastående frälsningsgärning - blivit så sönderstyckad och misshandlad. [...]

Denna kommentar vill visa hur väl Jesajaboken är komponerad och hur viktigt det är för en rätt tolkning av Jesajas förkunnelse att inte bryta loss textavsnitten från sitt sammanhang. Det är hög tid att Jesajaboken återupprättas som vad den är, en av Bibelns märkligaste böcker, en alldeles fantastisk bokrulle.

I Lutherläsarens Boklåda säljs boken för 30€/st. Se Boklådans kontaktuppgifter i redaktionsrutan på sid 43.

Folkbibeln reviderad. Citat från sidan med presentation av denna reviderade översättning: Svenska Folkbibeln är en modern och grundtexttrogen översättning av Bibeln. Den utgår från den övertygelse som kyrkan har haft i alla tider, att Bibeln är övernaturligt "utandad av Gud" (2 Tim 3:16) och därför Guds ord (1 Tess 2:13). Folkbibeln har sedan 1996 varit till glädje för hundratusentals bibelläsare, särskilt bland dem som tycker det är viktigt med en tillförlitlig översättning där

den inspirerade grundtexten för komma till tals.

Den reviderade Folkbibeln från 2014 har sökt ta denna strävan ett steg längre. Många verser har stramats upp till att närmare följa grundtextens ordalydelse. Stor möda har lagts på att slipa till den svenska språkdräkten med modernare ordval, ledigare ordföljd och bättre rytm och flyt i språket.

I den reviderade versionen har dessutom noterna utökats betydligt, som en resurs för läsare som söker djupare förståelse. De är skrivna i dialog med aktuell bibelforskning utifrån en övertygelse om Bibelns tillförlitlighet och en ödmjukhet inför det faktum att vi som människor här på jorden "förstår... bara till en del" (1 Kor 13:9). Fotnoterna ska alltså inte jämsställas med den inspirerade bibeltexten [...].

I Lutherläsarens Boklåda säljs Folkbibeln₂₀₁₄ för 22€/st. Se Boklådans kontaktuppgifter i redaktionsrutan på sid 43.

Första söndagen efter påsk

Jesus uppståndelse är en verklighet

Av Olli Koskenniemi

Medan de talade om detta, stod Jesus själv mitt ibland dem och sade till dem: "Frid vare med er!" Uppskakade och rädda trodde de att det var en ande de såg. Men han sade till dem: "Varför är ni så oroliga? Varför kommer det upp tvivel i era hjärtan? Se på mina händer och mina fötter att det verkligen är jag. Rör vid mig och se! En ande har inte kött och ben som ni ser att jag har." När han hade sagt detta visade han dem sina händer och fötter. När de i sin glädje och förundran fortfarande inte

kunde tro, frågade han dem: "Har ni något ätbart här?" Då räckte de honom en bit stekt fisk, och han tog den och åt inför deras ögon.

Och han sade till dem: "Detta är vad jag sade till er medan jag ännu var hos er: Allt måste uppfyllas

som är skrivet om mig i Mose lag, profeterna och psalmerna." Sedan öppnade han deras sinnen så att de förstod Skrifterna. Och han sade till dem:

"Det står skrivet att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem. Ni är vittnen om detta. Och jag ska sända över er vad min Far har lovat. Men ni ska stanna här i staden tills ni har blivit rustade med kraft från höjden." (Luk. 24:36-49).

Osäkerhet bland lärjungarna

Redan tidigare i sitt evangelium har Lukas berättat hur Jesus har uppenbarat sig efter sin död och begravning för några kvinnor och Petrus. Nu är det fråga om en senare uppenbarelse, om vilken Paulus berättar i Första korintierbrevet: Jesus visade sig för alla apostlar för att sända dem för att kunna evangelium för alla folk. Jesus gav nu lärjungarna uppgiften att predika omvändelsen, för att människorna skulle få syndernas förlåtelse.

Men apostlarna verkade inte alls vara färdiga för denna uppgift. Först trodde de till och med, att det inte var fråga om att Jesus levde, utan att det handlade om en ande (den finska översättningen talar till och med om ett spöke!). Lukas skriver sitt evangelium först och främst till hedningarna. Han vet nog, att i den grekiska filo-

sofin var det inte alls önskvärt att uppstå kroppsligen och detta ansågs även omöjligt. Ändå betonar Lukas att Jesu uppståndelse verkligen var kroppslig och att även Jesu egna skall uppstå kroppsligen.

Den uppståndne Jesus kunde visa sina händer och fötter åt sina lärjungar och till och med äta fisk. Han kunde vara osynlig, gå genom väggar och ändå äta och bli vidrörd. Vi kan inte begripa hur det kunde vara möjligt. Evangeliets första läsare kunde inte heller göra det, men ändå berättar Lukas om det och till och med betonar detta. Han vill inte skriva bara om sådana saker som läsarna lätt kunde omfatta, utan även om de fakta som hade hänt och lärjungarna hade upplevt och som är viktiga att tro på.

I trosfrågor är det så, att vi alla möter svåra frågor. Om vi öppet diskuterar med varandra kan vi lägga märke

till, att dessa svåra frågor varierar från person till person: för vissa är det svårt att tro på Jesu uppståndelse, för andra på sin egen uppståndelse eller egna synders förlåtelse genom Jesus död. Därför är det väldigt viktigt att vi öppet ventilerar centrala trosfrågor med varandra och därigenom uppmuntrar varandra att tro på viktiga men för några av oss svåra saker. **”Tron bygger på förkunnelsen och förkunnelsen på Kristi ord”** (Rom. 10:17) men till denna uppbyggnad tillhör även de trognas inbördes diskussioner. Du behöver säkert uppmuntran av dina trogna vänner och kan även hjälpa andra i deras svåra frågor. Jag tror att vi här behöver mera öppenhet!

Vi tror på utvalda vittnen

Lukas skriver mycket konkret om Jesu uppståndelse: Jesus har inte bara

uppstått andligt, utan konkret och kroppsligt. Han har lämnat sin grav och har livslevande visat sig för utvalda vittnen. Dessa som såg Jesus vid liv efter att han hade dött vittnar om hans uppståndelse. Det var inte alls meningen, att alla personligen skulle möta Jesus som uppstånden. Det kommer fram när Paulus i Första korintierbrevet skriver, att Jesus *allra sist* hade visat sig också för honom.

När Paulus skriver Första korintierbrevet hade det redan gått femton år sedan han hade mött Jesus på vägen till Damaskus. Paulus vet alltså, att Jesus inte hade visat sig för någon på dessa femton år. Paulus drog av detta den slutsatsen att det är slut med Jesu uppenbarelser. Paulus själv var alltså det sista personliga vittnet för Jesu uppståndelse.

Egentligen var det meningen att även en av lärjungarna skulle vara en så-

dan, som inte skulle möta Jesus som uppstånden, utan skulle tro på andras vittnesmål. Tomas var nämligen inte på plats när Jesus för första gången visade sig för sina lärjungar. När de andra sedan berättade åt honom att de hade sett Jesus levande, svarade Tomas åt dem att han inte kunde tro, om han inte fick se spikhålen i hans händer och sticka handen i hans sida.

En vecka senare kom Jesus, trots att dörrarna var låsta, och stod mitt i bland lärjungarna. Då gav Jesus möjligheten åt Tomas att röra vid honom. Det sägs egentligen inte om Tomas verkligen rörde Jesus, men vi kan anta att han gjorde det, eftersom Jesus befallde honom göra det. I alla fall klandrade Jesus Tomas: **”Du tror därför att du har sett mig. Saliga de som inte har sett men ändå tror”** (Joh. 20:29). Tomas skulle bli en förebild för sådana som inte

ser men ändå tror, när andra berättar om Jesus som uppstånden. Men så gick det inte.

Maria som vår förebild

Men vi har ändå en som trodde även om inte såg: Maria, Jesu mor. Hon mötte aldrig Jesus efter hans uppståndelse. Gud fungerar ofta annorlunda än vi väntar. I Jesu mor har vi en mycket bra förebild för vår egen tro. Vår tro baserar sig på förkunnelsen och på deras vittnesmål, som verkligen hade sett Jesus levande och uppstånden. Maria trodde även om hon inte såg.

Jesus sände sina lärjungar att förkunna evangeliet för alla folk. Det tog dock tid innan de började förkunna även för hedningarna. Antagligen ville lärjungarna först förkunna evangeliet i Jerusalem och fortsätta till Judeen och först därefter förkunna i

Samarien och allra sist bland hedningarna. Även Paulus försökte på sina resor till nya platser och städer förkunna först för judarna. Eftersom judarna inte tog emot Jesus som Frälsaren som ett folk, utgör vi hedningar nu den största delen av de kristna. Men vi väntar dock på den dag, när även judar kommer att motta syndernas förlåtelse i Jesus Kristus.

Den Helige Andes kraft och gåva

För att kunna förkunna evangeliet behövde lärjungarna den Helige Andes kraft. Denna fick de på pingsten fyrtio dagar efter Jesu uppståndelse. För lärjungarna var det inte tillräckligt att möta Jesus som uppstånden. Det behövs även den Helige Andes kraft och gåva. Den Helige Andes kraft för att de kunde förkunna evangelium. Den Helige Andes gåva för

att åhörarna ska kunna ta emot evangeliet och kunna tro på syndernas förlåtelse. Därför uppmantrar Petrus på pingsten i sitt tal: **”Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då får ni den helige Ande som gåva. Löftet gäller er och era barn och alla dem som är långt borta, alla som Herren vår Gud kallar”** (Apg. 2:38-39).

I dopet har vi fått den Helige Andes gåva. Denna är kännetecknet för Guds barn. Det har blivit tämligen allmänt (åtminstone i Helsingfors med omnejd) att inte döpa ens ett sådant barn, som har fötts i en familj, där föräldrarna tillhör den evangelisk-lutherska kyrkan. Detta motiveras ofta med att föräldrarna vill ge barnet möjligheten att välja om det vill eller inte vill bli kristen och en kyrkans medlem.

Släktingar och vänner får då inte någon inbjudan till barnets dop utan till en fest där barnet får sitt namn (på finska "nimiäiset"). Detta har till följd, att barnet inte får faddrar, inte går till söndagskola eller får kristen undervisning i skolan. Med andra ord är det en stor fara, att barnen blir nästan helt isolerat från den kristna tron.

Enligt Gamla testamentet ska varje åtta dagar gammal judepojke omskäras. Han blir då medlem av det judiska folket.

Även de kristna föräldrarna får döpa sina små barn och därigenom ge dem den välsignelse dopet innehåller. Barnet behöver förstås undervisning och bön för att växa i sin tro. Då får barnen leva i Kristi Kyrka redan från början av sitt liv. De kristna föräldrarna kan då vara säkra

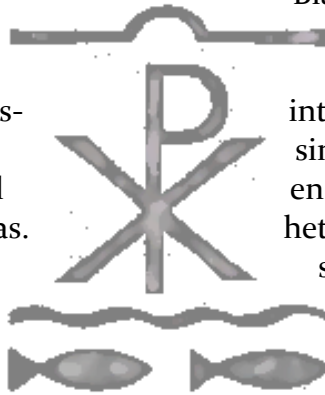
på att barnens liv är under Guds ledning.

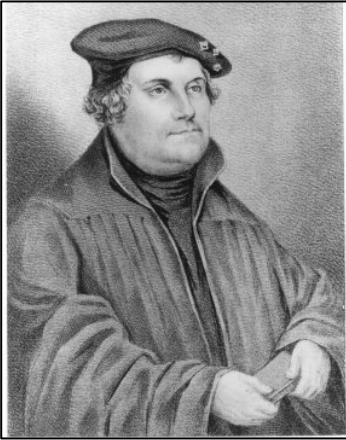
Mission som vår uppgift

Jesus gav lärjungarna uppgiften att förkunna evangelium för alla folk. Denna uppgift är ännu inte slutförd.

Bland oss finns det många som inte är kristna eller inte tror på Jesus som sin Frälsare. Var och en av oss har möjligheter att förkunna för släktingar, vänner, på arbetsplatsen eller i skolan. För att kunna

göra detta behöver vi den Heliga Andens kraft. Vi kan inte själv omvända någon. Men den Helige Ande verkar genom Bibelns ord och genom vår förkunnelse och bekännelse. Så får vi alla vara i Guds tjänst.

Första söndagen efter påsk, tredje årgången¹

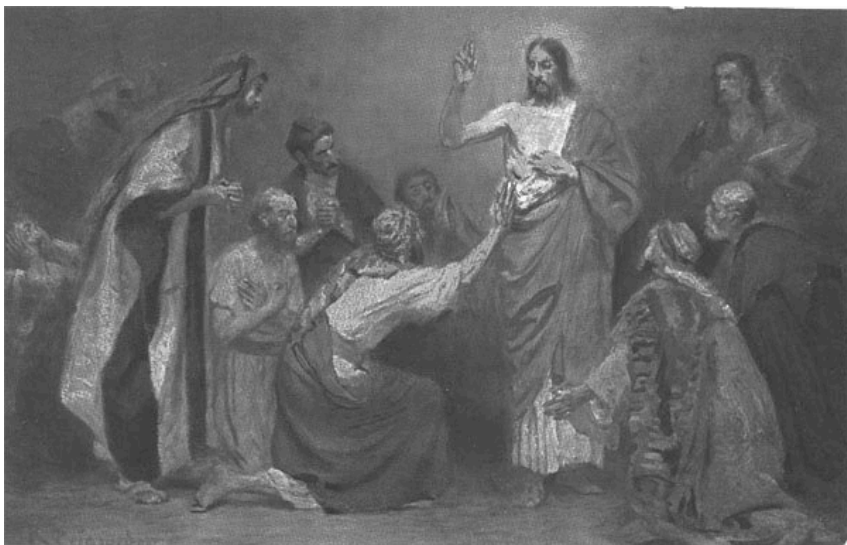
Luk. 24: 36-48

1. DEN HÄR HÄNDELSEN SKEDDE OCKSÅ PÅ PÅSKDAGEN, nämligen då de två lärjungarna på väg till Emmaus kommer tillbaka till Jerusalem och berättar

tar för lärjungarna vad de varit med om och hur de sett Herren. Samma händelse kommer man att predika över inkommande söndag, enligt Johannes [20: 19–31]. I dagens text (Luk. 24) nämns inte särskilt Tomas, och det som hände honom åtta dagar senare. Man kunde göra många delar av texten, för den är ett rikt material, men eftersom vi redan har predikat om uppståndelsen, så nöjer vi oss nu med följande två huvudsaker.

2. För det första, att lärjungarna, då Herren oväntat kommer till dem genom låsta dörrar, blir förskräckta, och tror att det är en ande. Av de här orden ser vi att det inte är något nytt att man brukar se andar. Herren själv förnekar ju inte andar skulle visa sig, utan bekräftar det då han gör skillnad på andarna och sig själv. Han säger ju: **Varför är ni så oroliga? Varför kommer det upp tvivel i**

¹ Följande predikan av Luther står i Huspostillan upptecknad av Veit Dietrich (det finns en annan version upptecknad av Georg Röhrer) för påsktisdagen (StL XIIIa, 528–539). I Evangelieboken från år 2000 är texten vald för 3 årgången på Första söndagen efter påsk.

era hjärtan? Se på mina händer och mina fötter att det verkligen är jag. Rör vid mig och se! En ande har inte kött och ben som ni ser att jag har” (v. 38–39).

3. Det är nyttigt och nödvändigt att veta att vi inte är så ensamma som om djävulen vore tusen kilometer från oss. Han finns överallt runt om oss, och tar ibland på sig en mask – som jag själv har sett, att han visar sig som ett svin, en brinnande halmtapp, eller något liknande. Det måste

man veta, så att vi inte gör vidskepelse av det och tror att sådana andar är människors själar. Så har man trott hittills och därmed drivit påvens mässa och upphöjt den mycket. Alla menar ju att det är människosjälar när djävulen visar sig eller hörs på det sättet, och man har gott stöd för den uppfattningen, inte bara hos påvens skribenter, utan också hos Gregorius och andra gamla lärare, som ansett det inte för djävulens spökerier utan för troende själar. Vilken hemsk villfa-

relse och avgudereri som uppstår av det, vet vi tyvärr allt för väl.

4. På så sätt har man uppehållit skärselden. Och genom skärselden har man sedan uppehållit förtjänsten av egna och andras goda gärningar, som om de skulle kunna vara de avlidna till nytta. Men man ser lätt hur en sådan falsk lära förminskar Kristi död och uppståndelse, och upphöjer människoverk. För det tredje har det gett upphov till eländet med mässan, där Kristi offer helt fördunklas, och Herrens nattvard på ett förskräckligt sätt missbrukas som om den vore instiftad inte för att tas emot av levande utan av de döda. Sådant elände har uppstått ur vidskepelsen, att alla har trott att det är människors själar och inte djävulen då han har tagit på sig masken och visat sig på ett ställe si, på en annan plats så. Hade man annars hållit det

för djävulen, hade man småningom börjat tro på honom. Han är ju en lögnare och mördare [Joh. 8: 44]. Därför vill Kristus inte heller ha hans vittnesbörd, som man ser i Mark. 1: 25 och andra ställen. Kristus förbjuder honom att tala och vill inte ha hans vittnesbörd, även om det vore sant.

5. Därför är det nödvändigt att vi vet och tror, att det är sant att djävulen visar sig ibland, en gång si, en annan gång så - liksom också de kära heliga änglarna gör. Vi befinner oss alltid mellan änglar och djävlar. Djävlar vaktar på hur de ska kunna döda, förföra och skada oss, men änglarna finns omkring oss, när vi är fromma och gudfruktiga, för att beskydda och bevara oss. Allt det tjänar till att lära oss att frukta Gud, flitigt välsigna oss varje dag, och uppriktigt ropa till Gud om beskydd mot de onda andarna så att de inte skadar

oss med sjukdom eller annat lidande.

6. Vill man vara säker för sådant är det bästa och vissaste att leva i gudsfruktan, be flitigt, och gärna och ofta tala om Guds ord. Det är det rätta korset som vi välsignar oss med och skyddar oss mot fienden. För han kan inte finnas där Guds ord finns i hjärtat, han måste laga sig däriifrån. Han kan inte heller stanna i kyrkan, för Kristus säger: **"Där två eller tre är församlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem."** Men där Kristus är, där kan inte djävulen stanna länge. Det är säkert. Därför ska vi gärna höra Guds ord, ofta och mycket tänka på det, och gärna tala om det. Om man däremot ljuger, baktalar och lever i synd och med ont samvete, där uteblir inte den onda fienden, medan Kristus och hans änglar drar sig däriifrån. Därför ska ingen bestrida att djävulen visar sig

för att skrämma och förföra människor, eller att han hemligt skadar dem. Men gör han det så lär dig att teckna korstecknet – inte bara med handen över dig, utan ha det i hjärtat, då du ber och tröstar dig med Guds ord. Låt honom sedan krasa och bullra så mycket han vill, du är trygg. Säg honom lugnt rätt i ögonen: Du är en djävul och förblir en djävul, men jag är en kristen, och har en mäktigare Herre över mig. Lämna mig i fred!

7. Jag har själv ofta varit med om det, hur han har bullrat för mig huset ["Gepolter", jämför poltergeist] för att skrämma mig. Då har jag tänkt på min kallelse ["Beruf"] och sagt: Jag vet att Gud har satt mig i det här huset för att vara herre här. Har du en starkare kallelse än jag och är herre i huset, så stanna! Men jag vet att du hör hemma på ett annat ställe: i helvetets avgrund. Så

har jag somnat om och låtit honom härja, jag vet ju att han inte kan göra mig något. Det är nu det första i texten, som vi inte kan utelämna, eftersom lärjungarna och Herren själv talar om andar, det vill säga onda andar, som visar sig för att skrämman människor.

8. Det andra är det som Kristus säger: **"Det står skrivet att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem"** (24:46).

9. Denna predikan, att Messias måste lida och uppstå från de döda, ska börja i Jerusalem, och sedan ljuda i hela världen, säger han. I vilket syfte? För att omvändelse ["Buße", 1917: "bättring"] och syndernas förlåtelse ska predikas i hans, och ingen annans, namn. Ingen bot eller

avlat ska alltså finnas varken i St. Petrus eller St. Paulus namn, och så mycket mindre i mitt namn, att jag skulle bli munk eller företa mig det eller det för att vinna syndernas förlåtelse. I stället heter det: I Hans namn skall avlösningen predikas, som han har vunnit genom sitt lidande och sin uppståndelse. Därför: den som vill ha syndernas förlåtelse, ska tro att Kristus har lidit och uppstått igen från döden för honom. Det är den rätta predikan.

10. Men för att man ska veta att den predikan inte så lätt uppfattas och inlärs då man hört den en gång, så tillägger evangelisten med eftertryck: **"Sedan öppnade han"** – Herren Kristus – **"deras sinnen så att de förstod Skrifterna."** Det måste till – annars kommer och går människor inför predikan som korna. Det finns ingen insikt, och kan inte finnas om inte

Kristus först är där och öppnar sinnet.

11. Vad betyder det att Herren håller samman omvändelse och syndernas förlåtelse, och betonar att de ska förkunnas **"med början i Jerusalem"**? Det är minsann en förarglig befallning, att man ska börja i Jerusalem med att predika omvändelse och syndernas förlåtelse, där ju de största heliga, leviterna, översteprästerna och Guds folk bodde! Alla måste ju anse att där behövs ingen omvändelse eller syndernas förlåtelse.

12. Men Herren vill säga: Kära leviter och judar, ni är de första, och med er ska man börja att predika omvändelse, så att ni bättrar er – eller så kommer ni aldrig mer till syndernas förlåtelse. Att predika omvändelse betyder nämligen inte något annat, än att avslöja synden och lära att det är omöjligt att bli saliga, om vi inte omvänder oss

och tror på Kristus, att Gud för hans skull skulle vilja vara nådig mot oss.

13. En sådan omvändelsepredikan vill Herren att ska nå hela världen. Ingen människa ska kunna urskulda sig, vi måste alla erkänna att vi är syndare och ge oss. Vilken omvändelse är det annars som ska predikas för oss? Ja, han vill att den predikan ska börja i Jerusalem, bland Guds folk, på den heligaste platsen, att man ska säga till fariséerna att göra bättring. De är ju värre än horor och tjuvar, för de håller sig ännu för fromma och heliga, som inte behöver någon sådan omvändelsepredikan.

14. Summa: Kristus fördömer hela världen med den här befallningen och anklagar alla för att vara syndare, och vill att vi, om vi vill bli heliga, var och en faller på knä, lyfter händerna och ber: Herre, jag är en syndare. Jag måste om-

vända mig, men kan det inte. Därför, var nådig, Herre, och hjälp mig!

15. När så sker, att vi förtvivlar om allt vårt liv och görande, då kommer den andra delen, som är syndernas förlåtelse. Också den vill Herren att man predikar. Det handlar alltså främst om att vi inser att vi är syndare och ber om nåd. När en kristen byggs måste den första stenen alltid vara man inser synden. Annars kan man ju inte glädja sig över förlåtelsen eller få tröst av den. Herren vill alltså här visa både det, att hela världen ligger under synden, och att hon kan bli rättfärdig och helig endast genom Kristus.

16. Förnuftet drar sin egen slutsats. En inbillar sig att han är from för att han fastar och ber mycket, en annan för att han ger mycket almosor, och så vidare. Men evangelium gör allt till synd och sä-

ger: **Omvänd er!** Då börjar striden. Påven vill inte vara någon syndare, inte heller munken i klostret. Och själva ville vi gärna leva så att ingen kunde få oss fast för något. Men det blir inte något av det.

[17.]

18. Därför är påvens avlat en ren lögn och bedrägeri, som han säljer i avlidna heligas namn och förtjänst. Här står ju: I mitt namn ska förkunnas att jag har dött för er och uppstått från de döda; någon annan har inte dött för er.

19. Påven kallar den predikan för ett kätteri, som ni vet, och anklagar oss för att förbjuda goda gärningar. Hur ska vi då göra med honom? Vi har ju inte själva uppfunnit och skrivit orden att omvändelse i Jesu namn ska förkunnas för alla folk. Varför skulle det behöva förkunnas omvändelse om vi hade goda gär-

ningar, eller kunde göra goda gärningar? De rättfärdiga behöver ju inte att man predikar omvändelse för dem, utan syndarna. Men nu befalls att omvändelse ska predikas i hela världen. Det innebär, att det inte finns något annat än synd och syndare i hela världen, och inga goda gärningar. Vad skulle man annars behöva omvändelse och syndernas förlåtelse till?

20. Men de blinda vill inte höra, och de beskyller alltid för att man förbjuder goda gärningar. Därför behövs det att Gud öppnar vårt sinne, så att vi talar: Herre, var mig nådig! Jag är en fattig syndare, men jag tröstar mig med din nåd, att du har befallt att man ska förkunna syndernas förlåtelse i ditt namn. Den som dömer sig själv så, prisar och lovar Gud för att han är sann i sitt ord, ordet som anklagar oss alla för synd och förmanar oss till

omvändelse. För det andra prisar han Gud också då han tror syndernas förlåtelse genom Kristi namn. De obotfärdiga och icke-troende smädar däremot Gud, och kommer också till slut att få sitt straff för det.

21. Sådan ska vår tro vara inför Gud, och en kristen livsföring ska följa på tron, att vi gör väl mot andra, gärna hjälper, är lydiga, och att var och en sköter sin kallelse. Så blir vi rättskaffens heliga, som är heliga inför Gud genom tron, och efter det också ostraffliga till livsföringen inför människorna. Annars, om inte personen först är ren och helig genom tron, hur kan man befalla den att göra goda gärningar, om källan som gärningarna flyter från är ond och oren? Hjärtat tror ju inte till att börja med att Gud är sann som befäller att predika omvändelse i hela världen. Och vill du inte hålla dig för en syndare, så följer att du

inte heller längtar efter och ber om syndernas förlåtelse.

22. De som alltså inser sig vara syndare, och som hoppas att Gud förlåter dem synderna genom Kristus, de är de rätta kristna, hos vilka omvändelse och syndernas förlåtelse finns. För sådan lära kallar man oss kättare och fördömer oss. Men vi ska tacka Gud för att vi fått nåden att inse vår synd och kunna trösta oss med Guds nåd, och efter det i tron göra rätta goda gärningar, som kommer av omvändelsen och tron. Där det finns sådan lära och förkunnelse, där vill också Kristus finnas, där kommer ingen djävul in, ja, där fruktar man inte längre för varken djävul eller död. Där är nämligen ett glatt och lugnt hjärta som gärna gör allt det ska.

23. De andra däremot, som inte tror, de gör ingen god gärning. Även om gärningen

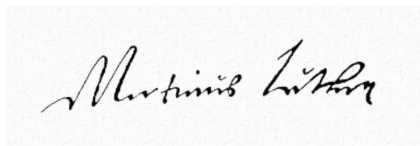
i sig inte vore ond, så är hjärtat ont. Det är förargliga och ovänliga gärningar, som Gud inte kan gilla. Hjärtat blir inte rent på annat sätt än genom tron på Kristus: att vi inser oss vara syndare och genom honom hoppas på syndernas förlåtelse endast av nåd.

24. Av detta följer att en kristen samtidigt är en syndare och en helig, han är samtidigt ond och from. För vår egen persons del är vi i synden, och i vårt eget namn är vi syndare. Men Kristus hämtar ett annat namn åt oss, i det finns syndernas förlåtelse, för hans skull efterskänks synderna åt oss. Så är båda sant: Där finns synd, för gamle Adam är ännu inte helt död; och där finns inte synd, därför att Gud inte vill se dem för Kristi skull. Inför mina ögon finns de, jag ser och känner av dem väl. Men där finns Kristus som befäller mig att predika att jag ska

omvända mig, det vill säga bekänna att jag är en syndare, och sedan tro syndernas förlåtelse i hans namn.

25. Omvändelsen, ångern och kännedom om synden, är inte tillräckligt, även om de måste finnas. Det behöver komma till att man tror syndernas förlåtelse i Kristi namn. Där det finns en sådan tro, där ser Gud inte längre någon synd. Då står du inför Gud inte i ditt eget namn, utan i Kristi namn. Han pryder dig med nåd och rättfärdighet fastän du i egna ögon och i din person är en fattig syndare och är full av svaghet och otro. Men det ska inte göra dig dödsförskräckt, för hur vill du annars höra denna predikan om omvändelsen? Säg alltså: Ack, Herre, jag är en fattig syndare, men du säger att det inte förblir så med mig, du har ju befallt att också predika syndernas förlåtelse i ditt namn.

26. Det är nu den rätta trosartikeln som gör kristna. Även om du skulle fasta dig till döds, eller ville göra dig själv till tiggare genom almosor, så hjälper det dig inte, du blir inte till en kristen genom det, du kommer inte till himmelen med det, du gör inte Gud nådig mot dig genom det. För här står det: I mitt namn, säger Kristus, ska man predika omvändelse, så att människorna blir förskräckta, och syndernas förlåtelse, så att de blir tröstade igen. Så är endast Herren Kristus nådemanteln som bredds över oss, så att Gud, vår Fader, inte anser oss som syndare, utan vill ta emot oss som rättfärdiga, heliga, fromma barn och skänka oss det eviga livet. [27.] ... [30.]

A handwritten signature in black ink, reading "Martinus Luther". The signature is written in a cursive, historical script. It is centered within a light-colored rectangular background.

O Jesus, öppna du
mitt öga / att jag må
se hur rik jag är! /
Jag har en Fader i
det höga / som tro-
fast omsorg om mig
bär.

2. Jag har en broder
vid hans sida / som
ständigt manar gott
för mig, / en evig
nåd som går så vida
/ som himlavalvet
sträcker sig.

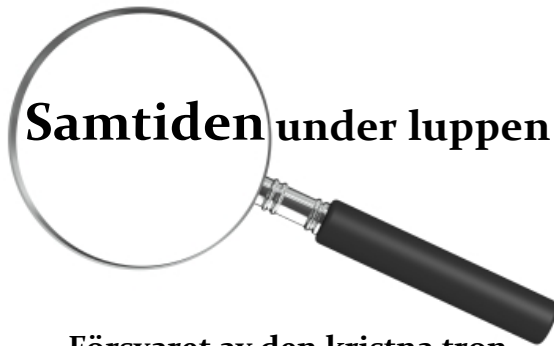
3. Jag har en tröstare i nöden / och en försvarare så god. / Jag
har ett evigt liv i döden, / en evig frid i Jesu blod.

4. Jag har ett härligt himmelskt rike / vars grundval aldrig
vackla kan. / Jag har en krona utan like, / ett arv som Jesus åt
mig vann.

5. Fastän min synd och brist mig plågar, / jag är en mäktig
konungs brud, / fastän mig otron ofta frågar: / Var är din
höghet och din skrud?

6. O Jesus, hjälp att jag dig finner / och ser i tron din härlig-
het / och att till sist jag kronan vinner / som du berett av
evighet!

Text: Lina Sandell
Melodi: Ur Sionstoner
SH 298, 1993

Samtiden under luppen

**Försvaret av den kristna tron
eller**

Dynamisk och progressiv kristendom

Av Boris Sandberg

Att försvara den kristna tron utåt är viktigt. Vi ska försöka bryta ner de tankebyggnader som uppreses mot Guds ord. Det betyder att vi också ska argumentera med vårt förnuft och vädja till normal logik när vi samtalar med dem som inte tror, och när vi samtalar med dem som kanske uttryckligen är ateister. Problemet är att motståndaren böjer sig sällan för argumenten. Vår uppgift är ändå att bekänna tron och sedan lita på att den helige Ande gör sitt verk.

Angrepp utifrån

Apologetiken har en klart missionerande aspekt. Strävan är att göra alla folk till troende kristna. Men det finns en form av apologetik som riktar sig inåt mot de åtminstone formellt kristna (kallas ibland evangelisation.) Också inom

den synliga kyrkan finns mänskliga tankebyggnader. Tänk på Jesus och judarna t.ex. Men vi behöver inte gå så långt tillbaka i tiden. Vi kan gå till oss själva och vår tid. Vi är inte okunniga om vad som tränger in i kyrkan utifrån.

Angrepp inifrån

När angrepp på den kristna tron kommer inifrån kyrkan är det svårare att motstå. Vem vill nu sätta sig upp mot biskopsmötet eller kyrkomötet. Allra minst gör man det om man kommer att få lida på något sätt. Det finns en risk att man blir utfryst eller ganska ensam.

Men läser vi Nya Testamentet så märker vi ganska snart att Jesus varnar också för dem som finns inom församlingens gemenskap. Jesus använder sig av bilden med vargar i fåräkläder.

Lukas nämner också ett fall och gör dem uppmärksamma på att alla som kommer har inte apostlarnas fullmakt även om de kommer från församlingen i Jerusalem (Apg. 15:24). Också Paulus varnar för faran som kommer inifrån.

Man borde inte behöva använda så många bibelord för att man ska bli övertygad. Guds ord vinner ju inte i kraft genom sitt antal, utan genom sin auktoritet.

På ett sätt är det lättare att se det falska när det kommer utifrån. Man vet ju att de inte talar å kyrkans eller Kristi vägnar. Men när det kommer från kyrkans högsta ledning blir man förvirrad. Det som borde göra det lättare för oss är när världen och kyrkan börjat tala med samma röst. Då borde vi förstå, att nu är något radikalt på tok. Eller har det blivit svårare — just därför? Basunen ger otydlig signal. **”Och om en trumpet ger en otydlig signal, vem gör sig då redo till strid?”** (1 Kor 14:8). Signalen (kyrkans röst) borde vara så

tydlig och entydig att den skiljer sig radikalt från en otydlig signal (samhällets) så att de troende gör sig redo för att kämpa för Skriftens samlade vittnesbörd.

Det förvillande

Det som också gör oss tveksamma är att det ibland kommer positiva uttalanden från kyrkans ledning. Den kristna tron betonas. Många centrala ord och begrepp används och man får det intrycket att det verkar ganska OK. Men så kommer förslaget om ömsesidig respekt eller om att bevara enheten. Enligt Vasabladet 4.2.2015 säger biskop **Björn Vikström** att "Bibeln skrevs i en patriarkal kultur och att det finns värderingar som varken kan eller behöver överföras till vår tid." Han konstaterar att det här har lett till spänningar mellan vissa väckelserörelser och kyrkans linje. Hans uppfattning är att samtal är det enda sätt man kan gå vidare på och "nå en punkt där vi kan respektera varandras övertygelse också om vi inte delar den." Hur visar man ömsesidig respekt konkret och praktiskt?

Den primära kärleken

Man behöver någon högre auktoritet att hänvisa till när man ska argumentera. För dem som står utanför betyder ett bibelställe ingenting. När det sker inom kyrkan hänvisar båda parterna till Bibeln och båda motiverar var och en på sitt sätt att man följer Bibelns kärna: kärleken. För den ena parten gäller Guds ord i sin helhet. "**Jesus sade till de judar som hade satt tro till honom: 'Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar, och ni skall förstå sanningen, och sanningen skall göra er fria'**" (Joh. 8:31-32). "**Om ni älskar mig, håller ni fast vid mina bud**" (Joh.

14:15). ”Jesus svarade: ’Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord, och min Fader skall älska honom, och vi skall komma till honom och ta vår boning hos honom. Den som inte älskar mig håller inte fast vid mina ord” (Joh. 14:23,24). Så här kommer vår kärlek till uttryck. Det är en kärlek som är i enlighet med missionsbefallningen. ”... och lär dem att hålla/hålla fast vid allt vad jag befallt er”. Det är inte bara döpande och lärande dem utan döpande och lärande dem att hålla/hålla fast vid Jesu lära via apostlarna.

Progressiv kristendom

Den andra parten tillämpar Bibeln enligt tidens sätt att se och då blir samhällets syn den avgörande auktoriteten och därmed människan själv eller tidsandan som i vår tid domineras av jämställdhetstanken. *Jarmo Tarkki* intervjuades av Kyrkpressen 15.10.2014. Jarmo Tarkki är ansvarig för Suomikirkko i USA. Han är medlem i det internationella bibelforskningsinstitutet Westar Institute i Kalifornien där också *John Shelby Spong* är med. John Shelby Spong undervisade vår kyrkas präster för något år sedan. Dessa personer förnekar många centrala lärosatser i vår tro bl.a. att Jesus föddes av en jungfru. Kyrkpressen berättar att Tarkki har föreläst om progressiv kristendom på en kurs för präster som avlägger högre pastorexamen i vår kyrka. Har man avlagt högre pastorexamen kan man få sitta med i domkapitlet. Till exempel så här säger Tarkki: ”Kristendomen bygger inte direkt på Jesus, utan på vad hans lärjungar trodde och tänkte under det första århundradet.” Alltså, Bibeln är helt en mänsklig bok för honom. Han säger vidare: ”Gud och kristendomen är helt mänskliga skapelser”.

Tarkki säger sig förespråka en progressiv kristendom. Ordet progressiv ger en positiv bild. En positiv utveckling, en fördjupad insikt. Därför ger termen en förvrängd bild av vad som egentligen sker och många kristna blir bedragna av termen. De tror att det som ligger bakom är något mer positivt än det i verkligheten är. Tarkki säger: "Vi har ju biskopsmöten. Varför kan inte biskoparna hitta på nya läror?". Kan det sägas tydligare!?

Dynamisk bibeltolkning

I verkligheten står progressiv kristendom för en bibeltolkning som är i ständig förändring. Det är en förståelse som förändras hela tiden och anpassas efter den uppfattning man har om människan och religionen i varje ny tid. Biskop Björn talar om dynamisk bibeltolkning i sitt herdabrev vilket kommer progressiv kristendom väldigt nära. Genom att läsa hans herdabrev får vi veta hur det står till på den nivån i vår kyrka. I de enskilda församlingarna kan det se annorlunda ut.

Dynamisk och levande teologi

När man läser biskop Björns herdabrev får man den uppfattningen att hans teologi är ganska flytande. Han använder ofta ord som dynamisk och levande om teologin. Han säger, att eftersom vi som människor är bristfälliga har Guds ord stigit ned till oss och "fortsätter att göra så ännu idag. Därför behöver Bibeln ständigt översättas och utläggas på nytt — inte genom att vi läser in våra egna åsikter i texten, utan genom att vi ber om den heliga Andens ledning och använder oss av insikterna som föds i den kristna tolkningsgemenskapens ständigt pågående teologiska samtal", s. 15.

Det låter fromt och riktigt i många öron, men begrundar man det skrivna, märker man snart att det normala skulle vara att Guds ord alltid bör uppfattas på ett annat sätt än man uppfattat det tidigare. Tolkningsgemenskapens ständigt pågående teologiska samtal har en tendens att styra Andens ledning. I praktiken består den här tolkningsgemenskapen av kyrkomötet, biskopsmötet, media och den allmänna opinionen och resultatet blir pragmatiskt.

När biskop Björn sedan försöker formulera en dynamisk bibelsyn vill han "se Bibeln som en pågående tolkningsprocess", s. 45. Han anser att det är "det enda sättet att göra rättvisa åt det okontrollerbara i Guds pågående uppenbarelse". Han betonar starkt att Bibeln inte är någon avslutad traderingsprocess. "Ingenting kunde vara mer fel", skriver han.

Biskopen har många träffande iakttagelser och formuleringar. Han känner till hur de olika lägren argumenterar. Resultatet blir att alla finner något som man kan hålla med om. Slutintrycket blir ganska förvirrande.

Lutherläsaren

under resten av 2015 och i början av 2016

LL76 utkommer senast 28.8. Deadline är 13.7.

André Djupsjöbacka bidrar med en utläggning av Rut 1:8-11, 14-18.

LL77 utkommer senast 20.11. Deadline är 23.10.

Otto Granlund bidrar med en utläggning av Dan. 12:1-3.

LL78 utkommer senast 29.1.16. Deadline är 17.12.

Lars Borgström bidrar med en utläggning av Luk. 2:22-33.

Missionsstiftets biskop vigde biskop i Zambia

Av Otto Granlund

På Runebergsdagen (5.2.2015) uppmärksammades en historisk händelse då det blev tio år sedan Missionsprovinsen i Sverige fick sin första biskop. Arne Olsson vigdes då till biskop av den kenyanske biskopen Walter Obare Omwanza. Vigningen innebar på många sätt att ett nytt blad vändes i nordisk kyrkohistoria. Det prästvigningsstopp som uppstått i och med att folkkyrkorna gått inför ordningen med kvinnliga präster upphävdes. Samtidigt var vigningen också ett viktigt led i den utveckling som lett fram till att ett femtiotal lutherska församlingar växt fram i Sverige, Norge och Finland.

I december 2014 ägde en annan kyrkohistoriskt viktig händelse rum, då en representant för de nya lutherska stiftet i Norden för första gången vigde en biskop på afrikansk mark. Den 13 december vigdes prosten Robert Kaumba till biskop för det evangelisk-lutherska stiftet i Zambia (LECA, *Lutheran Evangelical Church of Africa-Zambia Diocese*) och vigningen förrättades av Missionsstiftets biskop Risto Soramies.

Kontakter mellan lutheranerna i Zambia och Finland har funnits redan sedan tidigare i och med att den finländska väckelserörelsen och missionsorganisationen SLEY deltagit i missionsuppdraget i Zambia. LECA är också fortsättningsvis SLEY:s samarbetskyrka i Zambia.

Soramies förklarar i ett blogginlägg¹ kort orsakerna till att en biskop från Norden tillfrågades att förrätta vigningen. Kaumba hade blivit vald till biskop i enlighet med kyrkosamfundets ordning, på grund av inre stidigheter hade ingen av de tillfrågade afrikanska biskoparna gått med på att viga Kaumba. Soramies betonar att det på förhand var viktigt att granska att Kaumba var rätt person för biskopsuppdraget och att biskopsvalet gått rätt till. När detta kunde bekräftas fanns inga hinder för att viga Kaumba till biskop.

Kaumba har tidigare varit ledare för kyrkosamfundet *Evangelical Lutheran Church in Zambia* (ELCZ), som är medlemskyrka i Lutherska världsförbundet. År 2006 fick Kaumba ett stipendiat för studier i Kenya. Under den tid han var borta från Zambia vigdes två kvinnliga präster – mot kyrkans ordning – för ELCZ. Vid sin återkomst tog Kaumba avstånd från detta, vilket i sin tur ledde till att han blev avkragad inom ELCZ.²

Kristna får räkna med förföljelse i olika former, runt omkring i världen. Ofta kan förföljelsen ta sig uttryck i kyrkopolitiskt ett som för in falsk lära och stör eller till och med förstör församlingslivet. Såväl Arne Olssons biskopsvigning för tio år sedan som Robert Kaumbas vigning 2014 är exempel på hur lutheraner kommit till varandras hjälp i svåra lägen.

¹ Risto Soramies,
<http://www.lhpk.fi/piispan-virkaan-asettaminen-sambiassa/>

² Reijo Arkkila,
<http://sley.fi/gladiolus-old/html/fi/1203956484557468163.html>

Betraktelse på Pingstdagen

[PINGSTEN] ÄR ÖVERMÅTTAN HÄRLIG OCH LJUVLIG; den har ingenting förskräckligt, utan där är idel frimodighet, fröjd och glädje. Som vi nyss hörde, berättar evangelisten, att då judarna på pingstdagen var sysselsatta med att tacka Gud för de tio buden och firade minnet av det som skedde på Sinai berg, så var apostlarna och de andra kristna tillsammans i ett hus. Då hördes plötsligt ett dån från himmelen, såsom om en våldsam storm hade farit fram, och det uppfyllde hela huset, så att det gav genljud överallt. Under stormen och dånnet fick de se tungor såsom av eld, som fördelade sig och satte sig på dem. Så lät sig den Helige Ande både ses och höras. Ty i dånnet hörde man honom, och i eldtungorna såg man honom. Och detta var, vad Kristus förut hade lovat, och vad Johannes Döparen hade förutsagt, nämligen att de skulle bli döpta med den helige Ande och med eld.

Detta har nu sin särskilda betydelse och anledning. Eldtungorna syfta på predikoämbetet. Detta skall icke vara utan verkan, utan det skall liksom blåsa på människornas hjärtan och i dem tända ett nytt ljus och en ny eld. [...] Genast efter dånnet och eldslågorna, uppfyllde den helige Ande lärjungarna och upptände deras hjärtan, ja han liksom blåste igenom dem, så att de i ett ögonblick lärde rätt känna Gud och hans Son, Jesus Kristus, lärde sig rätt förstå hela skriften och fick en sådan frimodighet, att de icke behöll denna insikt för sig själva utan vågade bekänna den fritt och öppet. Till detta kom också det undret, att de kunde tala allehanda främmande språk, fastän de före denna händelse endast hade förstått sitt eget modersmål. I Jerusalem skulle evangelium börja att predikas, men det skulle icke stanna där, utan det skulle, såsom profeterna förutsagt, redan från första början förkunnas på alla språk. Och när den helige Ande gav apostlarna gåvan att

tala främmande språk, så var detta just ett vittnesbörd om att evangelium icke skulle stanna endast i judiska landet, utan bli predikat i hela världen och på alla språk.

Detta är pingsten i Nya Testamentet, där man lär känna Gud rätt. Där blir man icke förskräckt för honom, utan man blir glad och får ett gott samvete och därjämte en frimodighet, som icke rädes för något utan gärna lider vad som helst för Kristi skull, såsom man kan se på apostlarna. [...]

Ni [skall] tänka, att den helige Ande också förut funnits i kyrkan och bland människorna. Han är ju evig och allsmäktig Gud, såsom Kristus lär oss, då han säger om den helige Ande, att han utgår från Fadern. Därför måste han vara av samma natur och väsen som Fadern. Vi har också säkra vittnesbörd om att den helige Ande alltid har verkat hos människorna, upplyst deras hjärtan och styrt och lett dem efter Guds vilja. Ty Kristus själv säger, liksom också Petrus, att den helige Ande talar genom profeterna. Och evangelisterna bekräftar att den helige Ande bött både i den gamle Simeon, och i Hanna, Sakarias och Elisabet, samt i Johannes Döparen.

Därför skall vi tro och tänka detsamma om den helige Ande, som om Kristus, Guds Son. Denne har varit till från evighet, och strax efter det första löftet i paradiset börjat sitt verk att strida mot djävulen och söndertrampa hans huvud. Detta för länge sedan började och allt sedan fortsatta verk har Kristus öppet fullbordat, då han blev människa, dog på korset och på tredje dagen åter uppstod. På samma sätt har den helige Andes verk alltjämt hållit på i världen, i det att han genom Guds ord har fört människor till tro, upplyst, styrkt och tröstat dem, samt lett dem i hela sanningen. Men först på pingstdagen fullbordade och utförde han öppet detta verk, så att det icke mer skulle vara så fördolt som förut, utan var och en som såg det skulle märka och tvingas att bekänna, att det var den helige Ande som verkade. Ty det är uppenbart, att de

ljuger med vett och vilja som icke vill hålla detta för en verkan av den helige Ande utan säga, att apostlarna är druckna av sött vin. Deras egna hjärtan överbevisar dem nog om, att man icke under ruset kan lära sig främmande, obekanta språk.

Men vad kan vara orsaken till att denna den helige Andes uppenbarelse fördröjdes ända till denna pingstdag? Det är ingen annan än den, att vi skall lära och förstå, att det är endast för vår Herres Kristi skull, som vi får den helige Andes gåva. Han har förvärvat den och det är endast genom honom som den helige Ande och hans gåvor gives åt oss. [...]

[...] Först på pingstdagen trädde [den helige Ande] uppenbart fram med sitt verk och lät det märkas så kraftigt, för att vi därav måtte lära, vilken härlig skatt vår käre Herre Jesus Kristus förvärvat och förtjänat åt oss genom sin död och uppståndelse.

[...] Liksom Skriften ger Herren Kristus ett särskilt namn och kallar honom Ordet, så ger den också Guds Ande ett särskilt namn och kallar honom den helige Ande, som blåser på våra hjärtan med sin nåd och helgar dem, som förut var oheliga och syndiga. Av detta namn hämtar de kristna mycken tröst, ty de ser tydligt nog, att de är för svaga mot djävulen och icke själva kan stå emot hans anfall. Såsom det nu oroar dem, att de har den onde anden emot sig, så tröstar det dem däremot, att de genom Kristus har den helige Ande, som förlåter dem deras synder och driver dem till en rätt lydnad mot Gud.

*Ett utdrag ur Luthers predikan på Pingstdagen,
Huspostillan, s. 342-343, 343-344, 344-345*

1. NU BEDIE WIJ THEN HELGA AND. Om een sann tro och rätt förstånd.
(Nu ber vi om den Helge And'. Om en sann tro och rätt förstånd.)
2. O ÄDLA LIUS GIF OSS TITT SKEEN! Lär oss Jesum Christum känna allen.
(O ädla ljus giv oss ditt sken! Lär oss Jesus Kristus känna allen.)
3. O KÄRLEKS ELD UPPTÄND VÅR SINN! Gif oss allom thet i hier-tat in.
(O kärleks eld upptänd vårt sinn! Giv oss alla den i hjärtat in.)
4. O HÖGSTA TRÖST I ALLA NÖDH! Hielp at wij eij fruchte skam eller dödh.
(O högsta tröst i all nöd! Hjälp att vi ej fruktar skam eller död.)

*Vers 1 av en okänd medeltida psalmförfattare,
v. 2-4 sannolikt av Martin Luther 1524.
Troligen översatt av Olaus Petri 1536.*

*En bearbetad version av psalmen återfinns
i den finlandssvenska psalmboken från 1986, som nr. 109.*

Betraktelse

på Johannes Döparens dag

"TILL ATT SKINA ÖVER DEM SOM SITTA I MÖRKER OCH DÖDSKUGGA OCH SÅ STYRA VÅRA FÖTTER IN PÅ FRIDENS VÄG." Här slutar Sakarias sin tacksägelse- och glädjesång. Och han inbegriper i dessa ord icke bara sitt eget folk judarna utan också hedningarna och låter oss förstå, att hela världen sitter i död och mörker. Ty hur länge vi än får leva, uteblir dock icke den sista stunden. En gång skall våra ögon tillslutas i döden. Ingen människa är alltså frikallad eller undantagen från döden. Alla är under dödens våld. Nu säger Sakarias, att för dem, som måste fara ned under jorden och sitta i mörkret, har Gud tänt ett ljus, som skall lysa dem även under jorden och i döden. Om de trott på detta Guds lamm och blivit döpta, skall de ha ett ljus, ja, ett livets ljus, som skall lysa dem genom döden och så hålla dem uppe, att djävulen icke kan skada dem.

Detta är nu vår glädje. Det är icke en dåraktig världsglädje med mat och dryck, dans och lek. Icke heller är det en glädje över pengar. Nej, det gäller något större och högre, nämligen hur vi skall bli levande, när vi ligger döda och förmultnade i jorden, hur vi skall kunna bli fromma, när vi är syndare, och hur vi skall kunna komma från helvetet till himmelen, ur fördömelse till salighet. Vi måste dock en gång se och erfara vad det vill säga att sitta i mörker och dödsskugga. Och detta sker åtminstone i den sista stunden. Då måste varje kristen komma därhän, att han rätt känner synden och döden. Och då finns ingen annan hjälp eller råd, än att man rättar sig efter Johannes finger och ser på lammet, som borttager världens synd, tröstar sig därmed och säger: "Den som tror på honom, skall icke någonsin dö, ja, han skall leva, om han än dör."

Från dessa stora ting: synd och evig död, rättfärdighet och evigt liv kommer den glädje, med vilken vi bör fira den helige Johannes döparens dag. Ty vi bör på den dagen tacka Gud för att han givit oss en sådan profet och låtit oss få se hans finger och höra hans predikan. Om gärningar kunde hjälpa, skulle de ha hjälpt Johannes. Då skulle han ha tröstat sig av dem. Men han tiger med alla sina goda gärningar och sitt stränga levnadssätt och säger till Kristus: "Jag behövde att bli döpt av dig." Han söker och begär intet annat, än att Gud skall vara honom nådig genom Kristus. På samma sätt har också jungfru Maria och alla heliga blivit saliga av nåd och icke på grund av förtjänst.

Detta är nu Johannes predikan om frälsningens budskap till syndernas förlåtelse. Detta, att syndernas förlåtelse är den enda vägen att bli frälst, är en kunskap och visdom som varje kristen måste äga. Johannes är den förste, som har infört denna predikan i världen och med sitt finger pekat på Kristus. Därför är det visst tillbörligt, att man älskar honom och gläder sig över honom. Det lär oss själva namnet *Johannes*. Ty Johannes betyder en som är i nåd, en huld, älsklig, vänlig man, som åtnjuter allmän tillgivenhet. Det namnet har Johannes icke fått för sin persons eller sitt levnadssätts skull. Då skulle han i stället bort heta Hårdeman eller Strängman. Hans levnadssätt hjälper oss föga, och med det gör han oss ingen glädje. Men hans lära medför tröst och glädje, ty genom honom lär vi se och känna Kristus, vår Frälsare, och blir därigenom saliga.

Därför bör ungdomen observera och lägga märke till, att vi icke firar denna dagen för att dansa, äta och dricka. Utan vi firar den, därför att Johannes har lärt oss, hur man skall bli salig. Därför må vi alla tacka och lova Gud, för att han givit oss den käre Johannes, och genom honom det fröjdefulla ord

och det saliga finger, som gör att vi nu kan veta, var vi skall finna frälsning och evigt liv. Ändamålet med denna högtid är således icke att Johannes person skall bli berömd, utan meningen är, att Guds barmhärtighet skall bli prisad, och Gud av oss få tack för att han givit oss sin son och därtill en trösterik predikan om denne. Därför behöver vi nu icke frukta varken synd eller död utan får trösta oss av Guds godhet och nåd i evighet.

Det förläne Gud oss alla! Amen.

*Ett utdrag ur Luthers predikan
på Johannes Döparens dag (Luk. 1:57-80),
Huspostillan, s. 699-700*

VÄRLDENS FRÖJD OCH GLANS ÄR TOM OCH KORT, / vissnar
fort som vårens blomster bort. / Jordens källor utan vat-
ten är / för en själ som syndasorgen tär.

MEN UR DINA SÅR, MIN JESUS GOD, / vällde fram den klara
hälsoflod / som kan stilla andens törst och ge / tröst och
kraft i all bedrövelse.

O, SÅ MÅ JAG DÅ EJ SÖKA HÄR / mättnad för mitt innersta
begär! / Käre Jesus, hos mig bliv och bo, / var du min
enda frid och ro!

VÄND MIN BLICK FRÅN VÄRLDENS GYCKELSPEL / uppåt till
den sköna arvedel / som du vann så dyrt jämväl åt mig, /
då du gick din tunga smärtas stig!

JA, I LUST OCH NÖD BEVARA VÄL / uti tron på dig min arma
själ, / tills min resa lyckligt ändad är, / och du in i himme-
len mig bär!

Text: Okänd
Melodi: Ernfrid Åkerholm
SH 178, 1993

Lutherläsarna r.f.

REDAKTÖR: Markus Saarinen, Koppövägen 43, B 7,
64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358
9797. E-post: marksaar@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen
171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 5704.
E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström
(Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Thor Hem-
ming (Malax), Lars Lövdahl (Kristinestad) och
Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBADRESS:

www.lutherlasaren.net

DISTRIBUTION: Holger Lövdahl, Södra Lappfjärdsvägen
159, 64300 Lappfjärd, Finland. Tel. +358(0)6-222 1428.
E-post: tom.lovdahl@fimnet.fi

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO i Finland är Nordea,
Kristinestad. IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.

BIC: NDEAFIHH

Inom Sverige används kontonr. 8420-2.1442032064

Om pengar sänds från utlandet till Sverige:

IBAN: SE93 8000 0842 0214 4203 2064

BIC: SWEDSESS

BOKLÅDANS KONTAKTUPPGIFTER: Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225
8144. Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH